

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2016

Sivistystoimiala

Palvelualue: Suomenkielinen perusopetus

Sopimuksen tarkoitus:

1.1 Operatiivinen sopimus on kasvatus- ja opetuslautakunnan ja toimialan välinen sopimus perusopetuspalveluista. Operatiivinen sopimus sisältää palvelualueen keskeiset toiminnalliset tavoitteet, tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit, työvoiman käytön ja laatutavoitteet mittareineen. Lisäksi sovitaan siitä, miten uudistamisohjelman toimenpiteet toteutetaan tulosalueilla.

2 Lähtökohdat

2.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Se luo perustan oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle, vahvistaa oppimaan oppimista ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Perusopetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen kuuluu myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Suomenkielisen perusopetuksen kouluja on 32. Niissä on oppilaita yhteensä 11914. Palvelualueella toimii kolme yhteistyöaluetta. Pitkään jatkunut oppilaiden määrän väheneminen on pysähtynyt ja oppilasmäärä on kääntynyt alakouluissa kasvuun.

Perusopetuksen oppilaista 1523 eli noin 12 % on vieraskielisiä (maahanmuuttajataustaisia). Opetettavia maahanmuuttajan äidinkieliä on 24. Noin 11 % oppilasta tarvitsee erityistä tukea opinnoissaan (1355). Turun perusopetuksessa on erikoisluokkatoimintaa mm. kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Erikoisluokilla on oppilaita 1923, mikä on noin 15 % perusopetuksen oppilaista. Ulkokuntalaisia oppilaita on 472 (3,8 %).

2.2 Toimintaympäristön muutostekijät

Oppilasmäärä on kasvussa varsinkin alakouluissa. Samoin vieraskielisten oppilaiden määrä kasvaa (kasvua vuodesta 2011 388 oppilasta). Oppilasmäärien kasvu keskittyy tietyille alueille, etenkin Hirvensaloon ja Yli-Maariaan.

Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2016 luokilla 1 - 6. Tämä merkitsee, että syksyn 2015 aikana laaditaan Turun kaupungin tarkennukset valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin ja keväällä 2016 koulukohtaiset tarkennukset. Opetussuunnitelman mukaisesti B1-ruotsi alkaa jo 6. luokalta aiemman 7. luokan asemesta. Tämä merkitsee, että ko. oppiainetta opiskellaan 33 % enemmän kolmen vuoden ajan, kun vanhaa ja uutta suunnitelmaa viedään rinnakkain.

Opetussuunnitelma korostaa koulua oppivana yhteisönä. Yhdessä tekemisellä ja osallisuudella on suuri merkitys, samoin tutkimisella, onnistumisen kokemuksilla, oman työn arvioinnilla ja fyysisellä aktiivisuudella. Oppimisympäristöt laajenevat aiempaa enemmän ulos luokkahuoneesta. Tieto- ja viestintäteknikkaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta. Opetusta eheytetään ja käyttöön otetaan ns. monialaiset oppimiskokonaisuudet. Kulttuurisesti muuntuvassa koulussa paikallinen ja globaali limittyvät. Kielitietoisuus merkitsee, että jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Toimintaympäristön suurimpia haasteita on koulurakennusten kunto. Talous on entistä tiukempaa valtionosuuksien pienentyessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö lakkauttaa perusopetusryhmien pienentämiseen kohdistamansa valtionavustuksen ja pienentää tasa-arvoisiin toimenpiteisiin kohdistettavaan valtionavustusta. Tämä aiheuttaa opetusryhmien koolle kasvupaineita. Samalla oppilaiden tukemiseen ja tasa-arvoisten mahdollisuuksien luomiseen varattu resurssi pienenee.

2.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Perusopetuksen yhteisiksi kehittämistavoitteet lukuvuonna 2015–2016 on Perusopetuksen kyselyn 2015 perusteella asetettu:

- Oppilaiden ja huoltajien mukaan ottaminen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä
- Perusopetuksen laadun arvioinnin merkityksen selkiyttäminen

Koulut asettavat lisäksi koulukohtaisia tavoitteita.

3 Taloudelliset tavoitteet

3.1 Määrärahat

1.000 €	2014	Ennuste 2015	2016
Tulot	12 246	12 588	8 499
Menot	115 691	114 317	114 785
Netto	-103 444	-101 729	-106 285
Muutos-%	0,1 %	-1,7 %	4,5 %

- vuoden 2014 lukuihin sisältyy psykologien määrärahoja 628.391 euroa

4 Resurssien käyttö

4.1 Työvoiman käyttö

	2014 tammikuu - kesäkuu	2015 tammikuu - kesäkuu	2016 tammikuu-kesäkuu
Htv	1 285	1 250	1210
Sijaistus %	56,7	54,0	52,0
Sairaspoissaolo %	3,3	3,3	3,0

4.2 Tilojen ja alueiden käyttö

	2014	2015	2016
Tilat (m ²)	155.073	153.617	147.235

5 Toiminnalliset tavoitteet

5.1 Operatiiviset tavoitteet (toimialalla tarpeettomat sarakkeet poistetaan täyttämisen yhteydessä)

Strategiasta johdetut tavoitteet

Strategisen sopimuksen tavoite	Linjauksen tunnus/alatavoite	Palvelualueen projekti, hanke tai toimenpide	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Toteuma 2015	Tavoite/mittarin arvo 2016	Mittarin seuranta-väli	Vastuu (tulosalue/yksikkö)
Palveluverkon tarkastelu	2.2.7.	Seuraavan kerran palveluverkkoa tarkastellaan keväällä 2016 Päätökset Hannunniitun ja C.O. Malmin koulujen yhdistymisestä 1.1.2016 ja Samppalinnan koulun yhdistämisestä Luostarivuoren kouluun 1.8.2016	E	Runosmäen koulu lakkautettiin ja Raunistulan koulun Kastun yksikkö muutti Tommilankadulle, Luolavuoren koulun Pääskyvuoren yksikkö lakkautettiin.	Palveluverkon uusi tarkastelu tehdään keväällä 2016. Tilankäytön tiivistäminen.		Toimialajohtaja Perusopetuksen palvelualuejohtaja

<p>Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen</p> <p>Tavoitteen kuvaus: Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa.</p>	2.3.5.	<p>Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista.</p> <p>Kaupungin tasolla toimivat Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuusto, joissa on kaikkien koulujen edustus.</p> <p>Kaikissa kouluissa toimii oppilaskunta. Oppilaat ovat edustettuina koulunsa yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksissa.</p> <p>Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He osallistuvat myös opetussuunnitelmatyöhön oman ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.</p> <p>Oppilaat ovat osallisia itseään koskevien asioiden käsittelyssä.</p> <p>Toimintakulttuurin kehittämisen (OKM) hankerahoituksen yksi tavoite on toimintakulttuurin vahvistaminen edistämällä oppilaiden osallisuutta</p>	E	<p>Laadunarvioinnin tuloksia (asteikko 1-4) keväältä 2015: Koulumme toimintakulttuuri on avoin, vuorovaikutteinen sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa osallistumista kannustava 2,84 Koulussamme on aktiivisesti toimiva oppilaskunta/oppilaskunnan hallitus 3,20 Oppilaiden osallisuus on lisääntynyt yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä 2,36</p>	Seuraavan kerran mitataan keväällä 2017, tällöin mittarin arvot 2,9; 3,25; 2,4	2 vuotta	Perusopetus/osallisuuden koordinaattorit, oppilaskunnanohjaajat, opetus- ja oppilashuoltohenkilöstö
---	--------	---	---	--	--	----------	---

<p>Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen</p>	<p>2.2.2.</p>	<p>Rehtorien, opettajien ja koulunkäynninohjaajien tieto- ja viestintätekniiikan koulutukseen ja pedagogiseen käytön tukemiseen panostetaan ja mahdollistetaan osallistuminen täydennyskoulutukseen etenkin TOP-keskuksessa.</p> <p>TOP-keskus on Turun kaupungin sivistystoimialan yksikkö, jonka tehtäviä ovat mm. tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön kehittäminen ja opetushenkilöstön TVT-täydennyskoulutus. Koulutukseen osallistuu vuosittain yli 1500 opettajaa, rehtoria ja koulunkäyntiavustajaa.</p> <p>Sivistystoimiala on saanut OKM:ltä hankerahoitusta toimintakulttuurin kehittämiseen. Tällä rahoituksella voidaan palkata joka koululle opettajien keskuudesta pedagogiseen TVT:n käyttöön opastava tukihenkilö.</p> <p>Lisäksi erillinen kouluille jalkautuva TVT:n opetuskäytön tukihenkilö aloittaa toimintansa.</p> <p>OPH:n Majakkaverkoston tarkoituksena on kehittää pedagogiikkaa verkostoitumalla muiden koulujen kanssa. Tässä ja Microsoftin New Pedagogies for Deep Learning (NPDL) –verkostossa on 8 koulua mukana</p> <p>Turun perusopetus on mukana kuntien Tieran Edustore-hankkeessa, jota kautta koulut voivat hankkia sähköistä oppimateriaalia keskitetysti.</p>	<p>K</p>	<p>Opeka on verkkopohjainen työkalu, jolla opettajat ja koulu voivat arvioida koulunsa tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön tasoa. Se antaa opettajille sekä koulun ja kunnan edustajille tietoa heidän omista TVT-valmiuksistaan suhteessa muihin opettajiin, kouluihin ja valtakunnalliseen tilanteeseen</p> <p>2014 2,28/4</p> <p>Laadunarvioinnin tuloksia keväältä 2015 (asteikko 1-4): TVT oppimisen apuna: hallitsee, käyttää, koulutautuu/välineistö 2,66</p>	<p>2,5/4</p> <p>tavoite 2017, jolloin tätä arvioidaan seuraavan kerran 2,8</p>	<p>Perusopetus/koulut</p> <p>Suunnittelu ja kehittämisosasto /TOP-keskus</p>
--	---------------	---	----------	---	--	--

<p>Oppimisen, ohjauksen ja kasvun tukemisen kehittäminen</p> <p>Tavoitteen kuvaus: Oppilaan kasvua ja oppimista tuetaan, oppilaan yksilölliset oppimispolut mahdollistetaan. Lähikoulu-periaate toteutuu perusopetuksessa.</p>	2.2.8.	<p>Erityisen tuen oppilaat sijoittuvat aiempaa enemmän lähikouluunsa.(TO3) Pedagogisia selvityksiä ja erityisen tuen päätöksiä tehtäessä harkitaan ensisijaisesti mahdollisuus sijoittaa oppilas lähikouluun.</p> <p>Keskitetyn palvelun koulut ja luokat sekä pienluokat lisäävät osa-aikaista integraatiota yleisopetuksen kanssa. Opettaja kannustetaan yhteissuunnitteluun ja yhteisopettajuuteen.</p> <p>Koulujen toimintakulttuuria kehitetään OKM:n hankerahoituksen avulla mm. seuraavilla osa-alueilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen • oppimismotivaation kasvattaminen • koulupudokkuuden ehkäiseminen • kodin ja koulun välistä yhteistyötä • työrauhaa • kouluyhteisön hyvinvointia 	E K	<p>405/1286 (2014)</p> <p>Laadunarvioinnin tulokset keväältä 2015 (asteikko 1-4) ovat seuraavat: Kasvun ja oppimisen tuki on ennaltaehkäisevää, suunnitelmallista ja monipuolista 3,12</p> <p>Opetuksen resurssi mahdollistaa opetus-suunnitelman toteuttamisen 2,79</p>	<p>435/1250</p> <p>Laadunarviointi tältä osin tehdään seuraavan kerran 2017</p> <p>tavoite 2017 3,2</p> <p>Tavoite 2017 2,85</p>	2 vuotta	Perusopetus/palvelualuejohtaja, erityis-palvelupäällikkö, rehtorit/henkilöstö
<p>Ehkäisevä työ osaksi asiakastyötä</p> <p>Tavoitteen kuvaus: Lisätään tuottavuutta tekemällä ehkäisevästä työstä kaiken toiminnan kivijalka.</p>	2.1.2.	<p>Oppilashuollon toimintaprosesseja kehitetään yhteistyössä hyvinvointitoimialan kanssa. Oppilashuollon käytäntöiden ja uuden opetussuunnitelman (1.8.2014) mukanaan tuoman muutoksen kirkastaminen niin, että prosessit ja vastuut ovat selkeitä.</p>	E	<p>Laadunarvioinnin 2015 yhteydessä kävi ilmi, että kaikille oppilashuollon toimintatapa ja vastuunjako ei ole täysin selkeä.</p> <p>Rehtorit: 2,26 Opettajat 2,41 (asteikko 1-4)</p>	<p>Rehtorit 3 Opettajat 3</p>	2 vuotta	Perusopetus /palvelualuejohtaja, erityis-palvelupäällikkö, koulupsykologien ja kouluterveydenhoitajien lähijohtajat

<p>Maahanmuuttajien kotouttaminen</p> <p>Tavoitteen kuvaus: Vieraskielisen väestön suomen kielen taidon kehittymistä ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemusta tuetaan riittäväällä koulutustarjonnalla</p>	<p>2.2.3</p>	<p>Kehitetään suomi toisena kielenä – opetuksen, omakielisen ja maahanmuuttajan äidinkielen opetuksen sekä maahanmuuttajan tukiopetuksen toimintaprosesseja. Sisällöllisesti nämä uudistuvat opetussuunnitelmatyössä.</p> <p>Huolehditaan monikulttuurisen opetuksen henkilöstön täydennyskoulutuksesta ja tuetaan heitä ops-työssä järjestämällä kevätlukukaudella 2016 vieraskielisten oppilaiden opettajille oma Oppiva OPS –prosessikoulutussarja.</p> <p>Perustetaan suomeen muuttaville tarvittavat valmistavan opetuksen ryhmät.</p>	<p>E</p>	<p>Oppilaiden määrä valmistavassa opetuksessa 193</p> <p>ops aloitetaan</p>	<p>Oppilaiden määrä valmistavassa opetuksessa 250</p> <p>Ops valmis ja sisällöstä järjestetty täydennyskoulutusta</p>		
--	--------------	---	----------	---	---	--	--

<p>Ylipainoisuuden ja liikalihavuuden vähentäminen (Toimialojen yhteinen tavoite)</p> <p>Tavoitteen kuvaus: Lasten ja nuorten liikunnan tavoitteena 2 h/päivä, kerhotoiminnalla sekä aamu- ja iltapäivätoiminnalla edistetään pysyvien harrastuspolkujen syntymistä</p>	2.2.1.	<p>Oppilaiden koulupäivän aikaista liikuntaa kannustetaan ja tuetaan aktiivisin keinoin.</p> <p>Opetussuunnitelma tukee tavoitetta. Siinä kuvataan käytettäviä keinoja.</p> <p>Kerhotoimintaa tuetaan OPH:n rahoituksella. Ollaan mukana Liikkuva koulu –hankkeen kehittämistoiminnassa.</p> <p>Kannustetaan kolmannen sektorin toimijoita yhteistyöhön koulupäivän liikunnallistamisessa. Yhteistyö vapaa-ajatoimialan kanssa.</p> <p>Edistetään terveellisiä ruokailutottumuksia.</p> <p>Hankitaan aktiivisuusrannekkeet</p> <p>Tarkistetaan välituntikorien välineistön kunto ja uusitaan välineistöä.</p> <p>Kehitetään laadunarviointiin liikkuamisaktiivisuuden mittari.</p>	E K		<p>Rannekkeet hankittu</p> <p>Aktiivisuusmittari kehitetty</p>		<p>Rehitorit, opettajat, koulujen muu henkilöstö, Arkea, koululiikunnanohjaajat, kouluterveydenhuolto</p>
Lisätietoja:							

Muut tavoitteet

Tavoitteen peruste (uudistamisohjelma, muu)	Palvelualueen tavoite (=toimenpide, projekti, hanke, muu)	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Toteuma 2015	Tavoite/mittarin arvo 2016	Mittarin seuranta-väli	Vastuu (tulosalue/yksikkö)
---	---	--------------------------------	--------------	----------------------------	------------------------	----------------------------

Tilankäytön tehostaminen						
<p>Ryhmäkokojen kasvattaminen ja henkilöstön vähentäminen mikäli perusopetuksen talousarvio ei muuten toteudu. TO 2</p>	<p>Perusopetuksen ryhmäkoko ei muutu kevätlukukaudella 2016, koska opettajat on palkattu heinäkuun loppuun asti ja perusopetusryhmien pienentämisen valtionavustusta on kevätlukukauden vielä käytössä.</p> <p>Koska perusopetus sai kaupunginvaltuuston budjettipäätöksessä lisärahoitusta, pystytään tällä kattamaan POP-rahoituksen poistumista. Syksyllä 2016 opettajien määrä ei vähene. Ryhmäkoko pysyy keskimäärin samalla tasolla.</p> <p>Koulunkäynninohjaajien määrän nykytasosta ei voi vähentää vammaisten/sairaiden/tukea tarvitsevien oppilaiden oikeusturvan kärsimättä. Koulunkäynninohjaajien tarvetta lisää uudet perustettavat valmistavan opetuksen ryhmät.</p> <p>Tasa-arvorahoituksella ei jatkossa (syyslukukaudella 2016) enää voi palkata avustajia. Tällöin poistuisi 29 koulunkäynninohjaajaa yleisopetuksen kouluista. Tämä määrää kompensoituu erillisellä koulunkäynninohjaajiin suunnatulla OKM:n rahoituksella kokonaan (50%:n omavastuu) tai, ellei rahoitusta saada, kaupungin omalla 100%:n rahoituksella, jolloin on vähennettävä 15 koulunkäynninohjaajaa nykyisestä.</p>	E	<p>Luokkakoko keskimäärin 20.</p> <p>Koulunkäynninohjaajia on vähennetty 19 keväällä ja lisäksi 9 syksyllä. Päätetty myöhemmin 5 uudesta koulunkäynninohjaajasta 3:n sairaan/vammaisen oppilaan ja kahden uuden valmistavan opetuksen ryhmän vuoksi. Tasa-arvorahoilla on palkattu 29 koulunkäynninohjaajaa</p>	<p>Luokkakoko pysyy ennallaan syksyllä 2016 samalla tasolla kuin lv 2015-2016.</p> <p>Koulunkäynninohjaajien määrä entinen tai lähes entinen</p>		Perusopetus/ palvelualuejohtaja, kaupunginvaltuusto

Lisätietoja:						

6 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

6.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Toimialan tavoite 2016	Palvelualueen tavoite 2016
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Kunta10: resurssit työhön riittävät, mittariarvo pienempi kuin 0. Työpaikalla tehty riskien ja vaarojen analyysi, tehty vähintään 95 % työpaikoista.	<i>Palvelualuekohtainen tavoite</i> <i>Palvelualuekohtainen tavoite</i>
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Osaamiskartoitus laadittu SAP-järjestelmään, vakansseista 60 % tehty	<i>Palvelualuekohtainen tavoite</i>
Turku on vetovoimainen työnantaja	Kunta10: esimiestuki, kohtelun oikeudenmukaisuus: tulokset parantuneet edellisestä mittauksesta (2014)	<i>Palvelualuekohtainen tavoite</i>

6.2 Toimialoitain/palvelualueittain seurattavat (taulukko poistetaan, mikäli toimilalalla ei ole Kunta 10 –palvelualuekohtaista seurantaa)

Kunta 10- mittarit, tulokset joka toinen vuosi	Toteutuminen 2012	Toteutuminen 2014	Palvelualueen tavoite 2016
Työnantajan suositteluinen (suosittelee %)	69,2	68,8	69,50
Päätöksenteon oikeudenmukaisuus	3,18	3,18	3,20
Kehityskeskustelujen käyminen (kyllä %)	69,2	62,9	75
Työpaikan ilmapiiri	3,85	3,85	3,90

7 Tunnusluvut

7.1 Tavoitteelliset tunnusluvut (toimialalla tarpeettomat sarakkeet poistetaan täyttämisen yhteydessä)

Tunnusluku	Tyyppi	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Arvio 2015 toteutumasta	Tavoite 2016	Seuranta-väli
Oppilasmäärä esiopetus koulussa	V	68		65	65	1 v
Oppilasmäärä luokat 1-9	V	11751		11914	12100	
Lisäopetus	V	105		0	0	
Joustava perusopetus Jopo	V	19		25	30	
Eriyisen tuen oppilaat, yleinen oppimäärä	V	858		860	860	
Eriyisen tuen oppilaat, pidennetty oppimäärä, vaikeimmin kehitysvammaiset	V	38		34	34	
Muut vammaisoppilaat	V	490		490	480	
Vieraskielisten oppilaiden määrä	V	1613		1640	1650	
Perusopetukseen valmistava opetus, valmo	V	163		190	190	
Kuljetusetuuden saavat oppilaat	K/T	2570		2500	2500	
Perusopetuksen jälkeen sijoittuneet	L/V	99,2 %	99,4 %	99,4 %	99,5 %	
Kustannukset €/ opp. (sis. sairaalaopetuksen)	T/T	8000		7980	7960	

Tarkat oppilasmäärät saatavissa vasta 20.9.2015 laskentapäivänä.

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

K/T= Kysyntä/tarve

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saatavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus